

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Природничий факультет

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)**

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ЕПІГЕОСФЕРИ

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»

*7-й семестр, 2022 рік вступу
денна (заочна) форми навчання*

Галузь знань
01 Освіта
Спеціальність
014 Середня освіта
Освітній рівень
перший (бакалаврський)

Кафедра та викладач	Кафедра географії Виклада: Ткаченко Тетяна Іванівна Лінк на профіль викладача у Google Scholar https://scholar.google.com.ua/citations?user=Laph1YMAAAAJ E-mail: t.i.tkachenko@udu.edu.ua	
I. Основна мета/цілі навчання	Ознайомлення студентів з різними аспектами впливу клімату та зв'язаних з ним компонентів ландшафту на будову та формування нині існуючого та давнього рельєфу, а також формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо встановлення основних змін клімато-морфологічної зональності рівнин суходолу та клімато-морфологічної зональності (поясності) гір; детально схарактеризувати клімато-морфологічні зони рівнин та гір Землі.	
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	Навчальна дисципліна вибіркова Цикл професійної підготовки Шифр у навчальному плані: ВВ.2.2.03	
III. Обсяг навчальної дисципліни	Кількість кредитів	3 кредити
	Загальна кількість годин	90
	Лекційні заняття	18
	Семінарські/практичні заняття	15
	Самостійна робота	57
IV. Короткий зміст	Змістовий тематичний модуль 1. Кліматична геоморфологія як наукова дисципліна. Екзогенні геолого-геоморфологічні процеси і клімат. Тема 1. Кліматична геоморфологія як напрям спеціальних геоморфологічних досліджень.	

**навчальної
дисципліни**

Тема 2. Сучасні екзогенні геолого-геоморфологічні процеси і клімат.
Тема 3. Кліматично зумовлені різновиди: типи та форми й особливості рельєфу.

Змістовий тематичний модуль 2.

Клімато-морфологічна зональність. Кліматично зумовлені типи й особливості рельєфу. Реліктовий рельєф.

Тема 4. Сучасна клімато-морфологічна зональність.
Тема 5. Кліматично зумовлені різновиди (типи) й особливості рельєфу.
Тема 6. Зміна клімату і розвиток рельєфу рівнин помірного поясу Євразії..
Тема 7. Плейстоценовий перигляціальний морфогенез.
Тема 8. Реліктові перигляціальні утворення у відкладах і сучасному рельєфі території України.

**V. Результати
навчання**

ПРН 1. Знання і розуміння методологічних основ кліматичної геоморфології, основних завдань клімато-геоморфологічних досліджень, основні риси сучасної клімато-морфологічної зональності рівнин суходолу; особливості клімато-морфологічної зональності (поясності) гір, а також методологічних принципів геолого-геоморфологічних досліджень.

ПРН 2. Вміти обґрунтовувати вибір методів і методик для розв'язання дослідницької проблеми, як-то: змін ландшафтно-кліматичних умов в області помірного кліматичного поясу Євразії протягом мезокайнозою і як це вплинуло на формування рельєфу та відобразилось у його будові, вирішення задач дослідження, що являє собою перигляціальний літо- і морфогенез і які форми рельєфу та відклади виявляють його в межах території України.

ПРН 4. Здатність використовувати теоретичні узагальнення і методологічні принципи для встановлення визначальних ознак основних генетичних типів перигляціальних відкладів і текстур, гіпотез, методів та їх науково-практичної перспективності вивчення реліктових складових геоморфологічної будови (морфоскульптури) сучасного рельєфу території України.

ПРН 7. Застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат конкретних галузей географії, їх теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє розкрити особливості розвитку рельєфу рівнин помірного поясу Євразії, що зумовлено змінами ландшафтно-кліматичних умов упродовж мезокайнозою.

ПРН 9. Застосовувати сучасні методики і технології, детально схарактеризувати клімато-морфологічні зони рівнин; стисло схарактеризувати клімато-морфологічну поясність гір; розпізнавати основні генетичні типи перигляціальних відкладів, розрізняти перигляціальні та псевдоперигляціальні утворення.

**VI. Порядок і
критерії
оцінювання**

Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль	Специфіка дисципліни визначає проведення семінарів як основну форму засвоєння та закріплення знань. З окремих питань передбачається підготовка й обговорення виступів і рефератів
Підсумковий контроль	Залік

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проектах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

ВІІ. Політика курсу*

Ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

ВІІІ. Основні інформаційні ресурси

1. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 292 с.
2. Костріков С. В., Черваньов І. Г. Дослідження самоорганізації флювіального рельєфу на засадах синергетичної парадигми сучасного природознавства. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 142 с.
3. Морфоструктурно-неотектонічний аналіз території України. Концептуальні засади, методи і реалізація: монографія /323В. П. Палієнко [та ін.]; ред. В. П. Палієнко; Ін-т географії НАН України, Асоціація геоморфологів України. Київ: Наук. думка, 2013. 263 с.
4. Науково-методичні основи геоморфологічного аналізу та картографування. Монографія / В. П.Палієнко, М. Є. Барцевський, Р. О. Спиця, С. Ю. Бортник та ін. Київ: Інститут географії НАНУ. Деп. в ДНТБ України 04.04.08, № 25 2008. 370 с.
5. Стецюк В. В., Ковальчук І. П. Основи геоморфології: навч. посіб. / за ред. О. М. Маринича. Київ: Вища шк., 2005. 495 с. 325
6. Стецюк В. В., Ковальчук І. П. Рельєф земної поверхні та його белігеративні властивості. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: збірник наукових праць. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. Вип. 01 (07). С. 10–25.
7. Стецюк В. В., Рудько Г. І., Ткаченко Т. І. Екологічна геоморфологія України. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2009. 367 с.
8. <https://geografiamozil2.jimdofree.com>
9. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21605/1/Heomorfologhiia.pdf>
10. <https://sheplis.com.ua/malovanka/geomorfologija-orografija-gidrologiju-klimat-ta-gvrunti.html>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри географії протокол №6 від 15 січня 2025 р.
